

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 1Co/303/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7513212517
Dátum vydania rozhodnutia: 03. 05. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Tutko
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2017:7513212517.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Tutka a sudcov JUDr. Ladislava Cakociho a JUDr. Adriany Murínovej v spore žalobkyne P. O., W. Q. O. O. XX, zastúpenej JUDr. Mikulášom Buzgóm, advokátom so sídlom v Košiciach, Štúrova č. 20, proti žalovanej X. C., W. Q. N. O. Č.. XX, zastúpenej JUDr. Mariannou Lechmanovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Štúrova 20, o vrátenie daru, o odvolaní žalobkyne a žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 25. 05. 2015 č.k. 7C/246/2013-126 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom n e p r i z n á v a.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol a žalobkyňu zaviazal nahradiť žalovanej trovy konania v sume 56,36 eura, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Týmto rozsudkom rozhodol súd prvej inštancie o návrhu žalobkyne na vydanie daru - nehnuteľností zapísaných na LV č. XX O..Ú.. O..

3. Pri rozhodovaní vychádzal súd prvej inštancie zo zistenia, že žalobkyňa darovacou zmluvou zo dňa X. X. XXXX darovala žalovanej v celosti nehnuteľnosti zapísané na LV č. XX O..Ú.. O. O., a to rodinný dom súp. č. XX A. F. Č.. XXX Y. F. O.-I. XXX, O.-I. XXX. Účastníčky zároveň uzavreli zmluvu o zriadení vecného bremena k darovaným nehnuteľnostiam v prospech dárkyne spočívajúceho v práve jej doživotného užívania darovaných nehnuteľností. Ďalej súd prvej inštancie vychádzal zo zistenia, že žalobkyňa listom zo dňa 9. 5. 2013 vyzvala žalovanú na vrátenie darovaných nehnuteľností, ktorý odôvodnila tým, že po uzavretí darovacej zmluvy a právoplatnom vklade sa prestala správať ako osoba hodná obdarovania. Svojím správaním hrubým spôsobom mala opakovane porušovať dobré mravy.

4. Na základe uvedených zistení a po vykonanom dokazovaní výsluchom účastníkov a svedkov dospel súd k záveru, že návrh žalobkyne nie je dôvodný. Rodinný dom, ktorý bol predmetom daru pozostáva zo 6 izieb a v čase do uzavretia darovacej zmluvy bol dom obývaný žalobkyňou, jej druhom a jej dvoma plnoletými deťmi. Po uzavretí darovacej zmluvy sa do domu prisťahovala aj obdarovaná žalovaná s manželom a tromi deťmi. Súd bol toho názoru, že ak obdarovaná s manželom mieni vykonávať stavebné úpravy v darovanom dome za účelom oddeleného bývania, nemožno uvedené považovať za porušenie dobrých mravov, keďže je celkom prirodzene, že ako 5 - členná rodina chceli bývanie zaručujúce súkromie. Za účelové považoval tvrdenie svedkov Y. C., T. M. Y. P. M., ohľadom dohody, že žalovaná si postaví svoj dom na záhrade a nebude trvalo bývať v darovanom dome, a to s poukazom na samotný obsah darovacej zmluvy, predmetom ktorej bol rodinný dom. Rovnako za účelové považoval výpovede

žalobkyne a svedkov T. M. Y. H. M. ohľadom tvrdenia, že žalovaná pri hádkach hádzala po žalobkyni rôzne predmety opakovane, a to aj ostré, spôsobilé žalobkyni ublížiť, keďže ani jedna z uvedených osôb predmetnú skutočnosť neuviedla spontánne pri svojej výpovedi, ale až na otázku právneho zástupcu žalobkyne. Vykonaným dokazovaním mal ďalej súd za preukázané, že opakované vulgárne prejavy žalovanej mali spôsobiť rozvrat jej 40 - ročného vzťahu s druhom nie je pravdivé, lebo výpoveďou žalobkyne bolo preukázané, že z domu ho v konečnom dôsledku vyhodila sama. Súd mal taktiež za preukázané, že žalobkyňa po návrate z Í. sa domáhala od žalovanej vrátenia daru, čo bolo dôvodom jej vzájomných hádok, ako aj skutočnosť, že žalobkyňa ich z domu vyhodila. Ďalej súd dospel k záveru, že žalobkyňa v období od návratu z Í., teda od januára 2013, po zvážení a uvedomení si dôsledkov darovania, zrejme aj pod vplyvom svojich ostatných detí, začala sa svojvoľne domáhať od žalovanej vrátenia daru. Z uvedeného pramenili nezhody medzi účastníkmi, ktoré vyústili do vzájomných hádok, osočovaní a nadávok. Vzhľadom k uvedenému mal súd za to, že nevhodné správanie sa žalobkyne ako daryne voči žalovanej ako obdarovanej spočívajúce v bezdôvodnom sa domáhaní vrátenia daru, z toho prameniacich nezhôd účastníkov a osočovania bolo príčinou nevhodného sa správania žalovanej voči žalobkyni. Zo strany žalovanej tak nedošlo ku konaniu, ktoré by odôvodňovalo postup žalobkyne podľa § 630 Občianskeho zákonníka. Z uvedeného dôvodu preto súd návrh žalobkyne zamietol v celom rozsahu.

5. Výrok o trovách konania odôvodnil súd s poukazom na ust. § 142 ods. 1 v spojení s § 150 ods. 1 O.s.p. Skutočnosť, že obe účastníčky sú v hmotnej núdzi; súd vyhodnotil ako dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré priznal úspešnej žalovanej 10 % z uplatnených trov konania 563,57 eura, t.j. 56,36 eura majúc za to, že trovy v tejto výške je žalobkyňa schopná žalovanej uhradiť bez ohrozenia svojej existencie. Pri rozhodnutí o trovách konania súd ďalej zohľadnil, že žalovaná je nútená splácať pôžičku 8.500,- eura na zabezpečenie si bývania po odchode z darovaného domu splátkami po 150,- eur mesačne.

6. Proti tomuto rozsudku v zamietajúcom výroku podala včas odvolanie žalobkyňa a vo výroku o trovách konania aj žalovaná.

7. Žalobkyňa v podanom odvolaní žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konania. V odvolaní namietala, aby dôkazy, ktoré boli vykonané v tejto právnej veci boli nedostatočné na preukázanie dôvodnosti žaloby na vrátenie daru. Podľa jej názoru súd prvej inštancie vyhodnotil vykonané dôkazy neobjektívne, v dôsledku čoho skutkový stav, ku ktorému súd dospel je pre ňu neprijateľný. Súd v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nerozvádza dôkaz, ktorým je jej výpoveď zo dňa 16. 3. 2015. Šlo o dôkaz podstatný, majúci vplyv na rozhodnutie, a preto súd mal hodnotiť tento dôkaz. Tým rozsudok súdu prvej inštancie trpí vadou - odôvodnenie rozsudku nie je presvedčivé. Tento dôkaz podporila vo svojej výpovedi aj svedkyňa P. M., ktorá potvrdila, že má vedomosť o takomto počínaní žalovanej. Vie o tom, že sestra (žalovaná) matke vulgárne nadávala a tiež o hádzaní rôznych predmetov. Potvrdila viac než zákon vyžaduje na dôvodné požadovanie vrátenie daru, keď žalovaná uviedla svedkyni, že v prípade jej smrti jej nepôjde ani na pohreb. Vyjadrila tým nenávisť voči nej, ktorá je jej matkou a predmetnú nehnuteľnosť jej darovala. Intenzita takého vyhlásenia podľa jej názoru presahuje kategóriu morálky, resp. predstavuje najvyššiu intenzitu porušenie dobrých mravov. Fyzické atakovanie zo strany žalovanej zhodením ju zo schodov nie je malichernosť, ale konanie spôsobilé privodiť jej aj vážne zdravotné následky a minimálne malo vyvolať pozornosť súdu. Je presvedčená o nevhodnosti spôsobu hodnotenia aj ostatných dôkazov súdom, keď v týchto súd nevidel konanie v relevantnej intenzite. Podľa jej názoru aj častosť porušení intenzity je v tejto veci preukázaná, len súd opäť tieto dôkazy neobjektívne hodnotí. Bolo preukázané dôkazmi, že bola dohoda aj o výstavbe v záhrade, tak ako bolo uvedené v žalobe. Na rozdiel od súdu prvej inštancie je presvedčená o možnosti uzavretia dohody o postavení domu žalovanou v záhrade, aj keď bola uzavretá darovacia zmluva so zrejším obsahom. Skutočnosť, že predmetom daru bol aj dom a pozemok, je prirodzený následok toho, že žalovaná so svojou rodinou nemali kde bývať po tom, čo vrátila sociálny byt. Ani doma, kedy dochádzalo ku kvalifikovanému správaniu sa žalovanej nie je na prekážku iného rozhodnutia. Súd vylučuje možnosť použiť ako dôkaz skutočnosť po januári 2013. Je preukázané, že z Írska sa nevrátila „nabudená“ proti žalovanej a pokiaľ po tomto období sa žalovaná správala podľa súdu nejakým spôsobom, bolo to pred podaním tejto žaloby a nie je vylúčené, aby nemohlo existovať časové kritérium hodnotenia dôkazov do januára 2013 a po januári 2013. Ako pôvodný vlastník mala možnosť namietat' stavebné úpravy, keď o týchto reč nebola. Sú stavebnou činnosťou, ktorú žalovaná mala podľa dohody vykonávať preukázaným spôsobom inde. Preto relevantný spôsobom správania sa po januári 2013 nemôže byť súdom decimovaný len pre jeho úvahy o vzájomnosti. Namietala, aby žalovanú z domu vyhodila, nakoľko táto sa na opustenie O. pripravovala a z domu sa tajne odsťahovali. Bez hodnotenia

zostáva skutočnosť, že jej celoživotný partner a otec žalovanej v dôsledku jej správania sa a požiadavky musel dom opustiť.

8. Žalovaná vo svojom písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu navrhla, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci samej potvrdil. Rozsudok súdu prvej inštancie považuje za zákonný a vecne správny a má za to, že súd v odôvodnení rozsudku stručne, jasne a výstižne vysvetlil, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a zároveň aj ako vec právne posúdil. Odôvodnenie rozsudku podľa jej názoru je presvedčivé. Ďalej uviedla, že žalobkyňa je vysoko dominantnou osobou, impulzívnou, ktorá koordinuje celú rodinu, vydáva príkazy a nariadenia a každý člen rodiny je povinný s ňou súhlasiť a jej názoru sa podrobiť. V prípade, ak jej člen rodiny nedá za pravdu, resp. nesplní jej príkaz bez akýchkoľvek pripomienok, vzniknú v rodine nedorozumenia.

9. Žalovaná v podanom odvolaní proti výroku o trovách konania navrhla, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil tak, že jej prizná náhradu trov právneho zastúpenia v sume 638,15 eura. Podľa jej názoru pri rozhodovaní o trovách právneho zastúpenia súd opomenul spomenúť významnú skutočnosť a to fakt, že žalobkyňa bola v konaní zastúpená na základe plnomocenstva advokátom. Aj keď súd určil, že žalobkyňa sa nachádza v hmotnej núdzi, táto nepožiadala Centrum právnej pomoci o určenie bezplatného právneho zástupcu, ale vybrala si plateného právneho zástupcu, ktorému musela uhradiť trovy právneho zastúpenia. V danej situácii tak dochádza k nerovnováhe, ba až k nespravodlivosti, keď súd nezaviazal žalobkyňu na úhradu trov jej právneho zastúpenia vo vyčíslenej výške. Vzhľadom na to, že nemala finančné prostriedky na právneho zástupcu, bol jej Centrom právnej pomoci ustanovený bezplatný právny zástupca. V danom prípade nebola povinná ani zaviazaná zložiť právnej zástupkyňi žiadnu zálohu, pretože celé súdne konanie, čo sa týka trov právneho zastúpenia určenej právnej zástupkyňi je pre žalovanú bezplatné. V danom prípade súd nevzal do úvahy ani ust. § 15 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. Je zrejmé, že jej právna zástupkyňa by získala rozhodnutím súdu nižšiu odmenu za právne zastupovanie, ako by jej patrila, ak by súd vôbec nepriznal účastníkom konania náhradu trov právneho zastúpenia. V prípade ak by súd žalovanej nepriznal žiadnu náhradu trov právneho zastúpenia, jej právna zástupkyňa by si túto náhradu mohla uplatňovať podľa § 14a ods. 1 písm. a/ vyhl. č. 655/2004 Z.z. priamo voči Centru právnej pomoci.

10. Na základe podaných odvolaní odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce podľa § 379 v spojení s § 380 C.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania postupom podľa § 385 C.s.p. a dospel k záveru, že odvolania účastníčok nie sú dôvodné.

11. Odvolací súd je v prejednávanej veci toho názoru, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci ak dospel k záveru, že neboli splnené podmienky pre vrátenie daru vyžadované ust. § 630 Občianskeho zákonníka, ktorý následne aj správne právne posúdil, ak žalobu zamietol. Ani počas odvolacieho konania nedošlo k zmene skutkového ani právneho stavu, preto odvolací súd na skutkové zistenia a na právne normy, ktoré použil súd prvej inštancie poukazuje a v celom rozsahu sa s nimi stotožňuje.

12. K odvolaniu žalobkyne je potrebné uviesť, že toto nemožno považovať za dôvodné ak vychádza z názoru, že súd prvej inštancie nesprávne zistil skutkový stav veci, v dôsledku čoho vec nesprávne právne posúdil.

13. Podľa § 630 Občianskeho zákonníka darca sa môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy.

14. Ako vyplýva z citovaného zákonného ustanovenia, k zániku darovacieho vzťahu dochádza na základe dvoch po sebe nasledujúcich právnych skutočností, a to hrubého porušenia dobrých mravov, správaním voči darcovi alebo členom jeho rodiny a jednostranného právneho úkonu darcu adresovaného obdarovanému. Predpokladom úspešného uplatnenia práva darcu nie je akékoľvek nevhodné chovanie obdarovaného alebo iba nevďak, ale také chovanie, ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Ide buď o porušenie značnej intenzity alebo o porušovanie sústavné, a to či už fyzickým násilím, hrubými urážkami, neposkytnutím potrebnej pomoci a pod.

15. V prejednávanej veci súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k správneému záveru, že žalobkyňa sa začala svojvoľne domáhať od žalovanej vrátenia daru, s čím žalovaná nesúhlasila a z tohto dôvodu vznikali nezhody medzi účastníkmi, ktoré vyúsťovali do vzájomných hádok, osočovaní a nadávok, čo vyvrcholilo odchodom žalovanej a jej rodiny z darovanej nehnuteľnosti. V tejto súvislosti nemožno vyčítať súdu prvej inštancie nedostatočné zistenie skutkového stavu veci, lebo uvedený záver vyplynul z vykonaného dokazovania a súd v dôvodoch napadnutého rozhodnutia stručne, jasne a výstižne vysvetlil, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil. Správne súd vyhodnotil v tejto súvislosti aj osobu žalobkyne ako osobu dominantnú, impulzívnu, ktorá mala problém ovládať svoje správanie aj na pojednávaní.

16. Súd prvej inštancie správne pri hodnotení správania sa žalovanej ako obdarovanej a žalobkyne ako daryne postupoval v zmysle princípu vzájomnosti, ak zisťoval, či správanie sa žalobkyne nie je príčinou prípadného nevhodného správania sa žalovanej voči nej. Správne uzavrel, že nevhodné správanie sa žalobkyne voči žalovanej spočívajúce v bezdôvodnom domáhaní sa vrátenia daru a z toho prameniacych nezhôd bolo príčinou prípadného nevhodného sa správania žalovanej. Keďže práve príčinou prípadného nevhodného správania sa žalovanej bolo správanie sa žalobkyne ako daryne neboli splnené podmienky ust. § 630 Občianskeho zákonníka, ktoré by nasvedčovali, že došlo k zániku darovacieho vzťahu, nakoľko zo strany žalovanej nedošlo k hrubému porušeniu dobrých mravov vo vzťahu k žalobkyňi, ani jej rodinným príslušníkom.

17. Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že nie sú dané žalobkyňou uvádzané odvolacie dôvody.

18. Za dôvodné nemožno považovať ani odvolanie žalovanej proti výroku o trovách konania.

19. Podľa § 142 ods. 1 O.s.p. účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

20. Podľa § 150 ods. 1 O.s.p. ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať.

21. V prejednávanej veci je nesporné, že žalovaná bola v konaní úspešná, preto jej prináleží náhrada účelne vynaložených trov konania. Súd však môže v zmysle citovaného ustanovenia § 150 ods. 1 v prípadoch, ak sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa náhradu trov konania celkom alebo sčasti nepriznať.

22. Súd prvej inštancie v prejednávanej veci vyhodnotil skutkový stav vo vzťahu k trovám konania tak, že obe účastníčky sú v hmotnej núdzi, a preto úspešnej žalovanej priznal iba 10 % z uplatnených trov právneho zastúpenia, inými slovami súd náhradu trov konania úspešnej žalovanej sčasti nepriznal. S uvedeným záverom súdu sa možno stotožniť, pretože súd v napadnutom rozhodnutí dôsledne vyhodnotil pomery oboch účastníčok a s jeho záverom o ich hmotnej núdzi možno súhlasiť.

23. Bez významu k zisteniu súdu o hmotnej núdzi účastníčok sú námietky žalovanej v odvolaní ak namieta, že žalobkyňa bola v konaní zastúpená na základe plnomocenstva a táto nepožiadala Centrum právnej pomoci o určenie bezplatného právneho zástupcu. Rovnako ako aj jej tvrdenie, že súd pri rozhodovaní nevzal do úvahy ust. § 15 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. Je tomu tak preto, že samotná okolnosť, či účastník v konaní požiadal alebo nepožiadal Centrum právnej pomoci o určenie bezplatného právneho zástupcu, ako aj ust. § 15 ods. 1 zák. č. 327/2005 Z.z., na ktoré poukazuje žalovaná nemá vplyv na rozhodovanie o náhrade trov konania podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 150 ods. 1 O.s.p.

24. Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že nie sú dané žalobkyňou, ale ani žalovanou uvádzané odvolacie dôvody, preto odvolací súd napadnutý rozsudok podľa § 387 ods. 1 C.s.p. ako správny potvrdil.

25. Výrok o trovách odvolacieho konania vyplýva z ust. 396 ods. 1 v spojení s § 255 C.s.p., podľa ktorého právo na náhradu trov odvolacieho konania má úspešný účastník, v danom prípade však žiadna z účastníčok úspech v odvolacom konaní nemala, preto súd náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznal.

26. Uvedené rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C.s.p.).